

Voorlopig-besluit *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten*

- I. **Besluiten over de hoofdconclusie van het rapport *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten*?**
 - A. **De Landelijke Vergadering heeft kennis genomen van** de hoofdconclusie van de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, die luidt: “De ambten van ouderling en predikant kunnen ook voor zusters worden opengesteld.” (LV2004.25.4, blz. 109).
 - B. **De Landelijke Vergadering is** na kennisneming van de aan deze conclusie ten grondslag liggende bezinning, van de daarop uitgebrachte reacties en van de beantwoording daarvan door de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten **van oordeel:**
 1. dat niet overtuigend is gebleken dat de commissie belangrijke aspecten over het hoofd heeft gezien, waardoor om die reden niet tot besluitvorming zou moeten worden overgegaan;
 2. dat aan de conclusie een grondige bezinning op de exegetische en hermeneutische vragen ten grondslag ligt;
 3. dat deze bezinning binnen de kaders van de gereformeerde belijdenis is uitgevoerd;
 4. dat de resultaten van deze bezinning in de LV zowel tot een grote mate van instemming als tot fundamentele kritiek hebben geleid;
 5. dat de commissie voldoende duidelijk heeft gemaakt dat deze kritiek geen aanleiding geeft de eindconclusie te wijzigen;
 6. dat de commissie eveneens in voldoende mate is ingegaan op de inhoudelijke argumenten die in de reacties van de deputaten van CGK en GKV en in het meerderheidsrapport van de CGK¹ naar voren zijn gebracht.
 - C. **De Landelijke Vergadering spreekt uit**, dat de conclusie dat de ambten van ouderling en predikant ook voor zusters kunnen worden opengesteld, bijbels verantwoord is.
 - D. **De Landelijke Vergadering besluit:**
 1. dat het al of niet instemmen met de conclusie dat de ambten van ouderling en predikant ook voor zusters kunnen worden opengesteld, een zaak van christelijke vrijheid en dat deze openstelling daarom geoorloofd is, maar niet geboden;
 2. dat dit besluit voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten.

¹ Zie *Vrouw en Ambt*, 1999, Uitgave onder verantwoordelijkheid van de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland 1998

II. Besluiten over de kerkelijke vrijheid voor openstelling

A. De Landelijke Vergadering heeft kennisgenomen:

1. van het voorstel van de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten en de ad hoc commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, om onderscheid te maken tussen enerzijds de christelijke vrijheid met betrekking tot de hoofdconclusie van het studierapport en anderzijds de kerkelijke vrijheid met betrekking tot daadwerkelijke openstelling;
2. van de constatering en overwegingen van de ad hoc commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, die op de LV-zitting van 15 mei 2004 behandeld zijn.²

B. De Landelijke Vergadering is van oordeel:

1. dat bij het nemen van besluiten om het in de vrijheid der kerken te laten om tot daadwerkelijke openstelling over te gaan, zo goed mogelijk rekening moet worden gehouden met de verdeelde meningen daarover;
2. dat, gegeven de lange geschiedenis van bezinning op de zaak van de vrouw in het ambt binnen onze kerken, het niet wenselijk is besluitvorming over daadwerkelijke openstelling nogmaals jaren uit te stellen en mede afhankelijk te maken van een eventueel te realiseren gemeenschappelijk beraad met CGK en GKV;
3. dat het in de vrijheid der kerken laten van het daadwerkelijk openstellen van het ambt van ouderling voor zusters, gelet op de draagkracht binnen het kerkverband, verantwoord is;
4. dat het in de vrijheid der kerken laten van het daadwerkelijk openstellen van het ambt van predikant voor zusters ook verantwoord is, mits is onderzocht hoe zij - ondanks verschillen in overtuiging - vorm kunnen geven aan hun gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en zorgvuldig in kaart is gebracht welke verdere regelingen in verband met deze openstelling gewenst zijn;
5. dat het onderzoek hiernaar een zodanig grote inspanning vergt, dat hiervoor een commissie met een nieuwe opdracht zou moeten worden benoemd.

C. De Landelijke Vergadering besluit:

1. om het in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten om het ambt van ouderling voor zusters daadwerkelijk open te stellen;
2. dat dit besluit voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten;
3. om de daadwerkelijke openstelling van het ambt van predikant voor zusters nog niet in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten;
4. dat een commissie zal worden benoemd met de opdracht de uitvoerbaarheid van de openstelling van het ambt van predikant te onderzoeken en daarbij aandacht te geven aan alle voor verdere besluitvorming relevante aspecten. Deze commissie zal zich daarbij laten informeren door de plaatselijke kerken en de regio's. Zij zal aan de volgende Landelijke Vergadering over haar bevindingen rapporteren en een advies uitbrengen;
5. dat het besluit tot het benoemen van deze commissie voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten.

² Zie de informatieve bijlage bij dit besluit.

INFORMATIEVE BIJLAGE

Gedeelte uit de handreiking van de ad hoc commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten voor de LV-zitting van 15 mei 2004³

Kerkelijke vrijheid?

Bij besluitvorming over het al of niet in de vrijheid van de kerken laten van daadwerkelijke openstelling voor zusters van de ambten van ouderling en predikant, achten wij het als commissie VB-VOP, conform de opdracht van de LV, van groot belang dat er goede aandacht zal zijn voor de kerkelijke aspecten. Bij eventuele verdere besluitvorming zal volgens ons aandacht gegeven moeten worden aan:

1. de interne verschillen binnen de NGK;
2. de kleine oecumene;
3. de wenselijkheid van een voortgezette zitting van de LV;
4. een mogelijke fasering in de openstelling van de ambten.

Ten aanzien van bovengenoemde punten **constateren** we het volgende:

Ad 1 Interne verschillen binnen de NGK

1. Een aantal kerken heeft bezwaren tegen de openstelling van de ambten van ouderling en predikant voor de zusters.
2. Deze bezwaren betreffen deels het als een zaak van christelijke vrijheid beschouwen van die openstelling, en deels de vrees voor schade aan de relaties met CGK en GKV.
3. In tien kerken is het ambt van ouderling al kortere of langere tijd opengesteld.
4. Een aantal kerken heeft aangegeven vóór openstelling van de ambten voor zusters te zijn, maar met besluitvorming te wachten op een uitspraak van de Landelijke Vergadering.
5. De daadwerkelijke openstelling van het diakenambt heeft niet tot spanningen op regionaal niveau geleid.
6. In de regio's waar één of meer kerken vrouwelijke ouderlingen hebben, is - zover wij weten - geen sprake van spanningen hierover. Een regionale vergadering is niet betrokken bij de roeping tot en de bevestiging in het ambt van ouderling.
7. Bij het mogelijk maken van de roeping tot en bij de voorbereiding van de bevestiging in het ambt van predikant zijn wel alle kerken in de regio betrokken.

Ad 2 Kleine oecumene

1. In de NGK leeft brede zorg over de mogelijke negatieve gevolgen voor de samenwerking met de CGK en GKV bij het nemen van verdere besluiten tot openstelling. Echter er wordt ook binnen de groep van NG-kerken die samenwerken met CG-kerken en/of GV-kerken, niet eensluidend geoordeeld over de praktische consequenties die dit zou moeten hebben voor besluitvorming.
2. In 1998 heeft de GS van de CGK uitgesproken: "dat uit het geheel van het spreken van de Heilige Schrift duidelijk is dat het gezaghebbend leidinggeven in de gemeente aan de man en niet aan de vrouw toekomt". Tevens is uitgesproken: "dat de visie van de meerderheid van de deputaten – in tegenstelling tot die van de minderheid - een deugdelijke en overtuigende onderbouwing is van het standpunt, dat in de Christelijke

³ In de tekst van deze informatieve bijlage zijn enkele kleine redactionele wijzigingen aangebracht naar aanleiding van vragen over de versie van 15 mei. Eén van de wijzigingen wordt in voetnoot 4 apart verantwoord.

Gereformeerde Kerken steeds als het schriftuurlijke heeft gegolden.” Waar de aanbeveling van het minderheidsrapport overeenstemt met de hoofdconclusie van het VOP rapport, is het van belang vast te stellen, dat het hebben van deze visie in de CGK getolereerd wordt. De synode heeft onder meer uitgesproken “dat het verschil tussen de meerderheid en de minderheid van deputaten vooral samenhangt met een verschillende taxatie van de relatie tussen openbaring en cultuur/historie.”

3. In de reactie van de CG deputaten op het rapport *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten?* ligt het zwaartepunt bij afwijzing van de in dat rapport gemaakte hermeneutische keuzes. De deputaten wijzen erop dat aanvaarding van de aanbevelingen van het rapport een ernstige belemmering zal vormen voor herstel van een wezenlijker contact op landelijk niveau. Ook wijzen de deputaten op de mogelijk schadelijke gevolgen voor plaatselijke samenwerkingsverbanden. Hierbij mag worden aangetekend, dat de CG deputaten er op wijzen, dat de Nederlands Gereformeerde Kerken plaatselijk ter wille van de samenwerking af kunnen zien van de openstelling.
4. In de GKV is geen kerkelijke discussie en besluitvorming over het onderwerp ‘vrouw en ambt’ geweest. In de huidige situatie is toelating van zusters tot een der ambten onmogelijk.
5. In de reactie van de GKV deputaten op het rapport *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten?* ligt het zwaartepunt bij de opvatting, dat het bijbelse gegeven van mannelijke eindverantwoordelijkheid in de man-vrouw verhouding tot gelding moet blijven komen. Volgens deze deputaten wordt in de bezinning en de aanbevelingen van het genoemde NG rapport hieraan onvoldoende recht gedaan.
De commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten heeft als reactie hierop onder meer kritische vragen gesteld bij het afleiden van normatieve gedragslijnen uit ‘de bijbelse gegevens’. Ook stelt zij de geloofwaardigheid ter discussie van de wijze waarop de deputaten suggereren, dat aan het ‘hoofdschap’ van de man recht gedaan zou kunnen worden bij een grondige herziening van de vigerende ambtsopvatting.
6. Ten aanzien van de kerkelijke verhoudingen menen de GKV deputaten, dat een gemeenschappelijk beraad (NGK, CGK en GKV) over de kwestie de samenbinding meer zal vergroten, dan een eigen besluitvorming binnen de NGK.
7. Vanuit CGK en GKV is herhaaldelijk kritisch gereageerd op de situatie, dat, vooruitlopend op een landelijke beslissing binnen de NGK, plaatselijke kerken het ambt van ouderling voor zusters hebben opgesteld.

Ad 3 Voortgezette landelijke vergadering

1. De definitieve besluitvorming over de openstelling van het diakenambt heeft plaats gevonden op een voortgezette zitting van de LV.
2. De afgevaardigden van verschillende regio’s hebben al aangegeven, dat zij het wenselijk vinden dat over een eventuele openstelling van het ambt van ouderling en/of predikant het oordeel van een voortgezette Landelijke Vergadering wordt gevraagd.

Ad 4 Fasering van de openstelling van de ambten

1. Het AKS laat in hoofdstuk I over De Diensten zien, dat er rond de toelating tot de ambten van ouderling en predikant grote verschillen zijn.
2. Een eventuele openstelling van het ambt van predikant voor zusters heeft tot gevolg, dat ook kerken die deze openstelling afwijzen, betrokken worden bij de toelating van zusters in dit ambt.

Op grond van de bovengenoemde constatering legt de commissie VB-VOP de volgende **overwegingen** aan de Landelijke Vergadering voor:

1. dat het - gelet op de gang van zaken bij de openstelling van het diakenambt en de wens van verschillende afgevaardigden naar de Landelijke Vergadering - wenselijk is over de openstelling slechts voorlopige besluiten te nemen en de definitieve besluitvorming aan een voortgezette vergadering over te laten;
2. dat de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten adequaat is ingegaan op de reacties van de deputaten van CGK en GKV en op de argumenten die in het meerderheidsrapport van de CGK naar voren zijn gebracht;
3. dat binnen de NGK de kerkelijke bezinning op de zaak van 'vrouw en ambt' inmiddels een 'geschiedenis' heeft van meer dan 25 jaar. Dit heeft in de relatie met de CGK en de GKV niet geleid tot een inhoudelijke gedachtewisseling, die daaraan recht doet. In de huidige situatie geeft de reactie van de CG-deputaten geen aanleiding om te veronderstellen, dat er binnen de CGK bereidheid is op dit moment het kortgeleden vastgestelde standpunt opnieuw in overweging te nemen. In de GKV staat de kwestie als zodanig nog niet op de kerkelijke agenda. Het is dan ook niet duidelijk waarop de optimistische verwachting van de GKV deputaten stoelt, dat een gemeenschappelijk beraad de samenbinding zal vergroten. Integendeel, het is zelfs goed denkbaar, dat zo'n gemeenschappelijk beraad juist aanleiding geeft tot extra onderlinge spanningen;
4. dat het - na aanvaarding van het principebesluit om de openstelling als een zaak van christelijke vrijheid te beschouwen - allerminst denkbeeldig is, dat kerken met een beroep op artikel 34 van het AKS zullen besluiten zich niet te conformeren aan een vervolguitspraak, waarin daadwerkelijke openstelling categorisch wordt verhinderd. Deze situatie waarin meerdere kerken zelfstandig overgaan tot openstelling van de ambten, verdraagt zich moeilijk met het opzetten van een gemeenschappelijk beraad met CGK en GKV, dat zeer veel tijd en energie zal vragen van de deelnemers;
5. dat intussen de afstand tussen CGK en GKV aan de ene en NGK aan de andere kant deels een schijnbare is. In de vormgeving en ontwikkeling van het gereformeerde leven staan we dicht bij elkaar, maar er is een onmiskenbaar verschil in de verantwoording daarvan;
6. dat het mogelijk is dat de openstelling van het ambt van ouderling en/of predikant, zeker op de kortere termijn, een extra belemmering zal zijn voor landelijke samensprekingen. Maar de eventuele gevolgen hiervan op plaatselijk niveau zullen ongetwijfeld worden beperkt als de samenwerkende gemeenten besluiten om ter wille van het grote goed van de plaatselijke eenheid af te zien van de mogelijkheid tot openstelling⁴;
7. dat, gegeven de lange geschiedenis van bezinning op de zaak van de vrouw in het ambt binnen onze kerken, het niet wenselijk is om besluitvorming over daadwerkelijke

⁴ De redactie van deze zin is aangepast naar aanleiding van een schrijven namens de afgevaardigden van de regio Arnhem, dat de commissie VB-VOP op 3 juni 2004 ontving.

- openstelling nogmaals jaren uit te stellen en mede afhankelijk te maken van een eventueel te realiseren gemeenschappelijk beraad met CGK en GKV;
8. dat het voorafgaand aan de daadwerkelijke openstelling van het ambt van predikant, nodig is eerst een onderzoek te doen. Bij de verschillen in overtuiging binnen het kerkverband, zijn er wel de gemeenschappelijke verantwoordelijkheden. Wat zijn de mogelijke problemen die kunnen optreden om deze verantwoordelijkheden toch gezamenlijk te kunnen nakomen? Bij een dergelijk onderzoek zou dan ook gekeken moeten worden naar de rechtspositionele aspecten van deze openstelling;
 9. dat daarom bij daadwerkelijke openstelling een fasering daarvan sterk de voorkeur verdient.